

HOẠT ĐỘNG CHO VAY TIÊU DÙNG TẠI CÁC TỔ CHỨC TÍN DỤNG HIỆN NAY

NGUYỄN THỊ QUỲNH CHÂU, NGUYỄN NGỌC CHÁNH

Tín dụng ngân hàng là một kênh cung cấp vốn tín cậy cho các nhu cầu, trong đó có nhu cầu tiêu dùng. Các khoản cho vay tiêu dùng là nguồn tài chính quan trọng giúp người tiêu dùng có thể trang trải các nhu cầu trong cuộc sống. Nghiên cứu này phân tích tình hình hoạt động cho vay tiêu dùng tại các tổ chức tín dụng thông qua phương pháp thống kê phân tích và tổng hợp. Qua đó, nhóm tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hoạt động cho vay tiêu dùng tại các tổ chức tín dụng trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: Tín dụng, hoạt động ngân hàng, cho vay tiêu dùng, tín dụng tiêu dùng

CONTEMPORARY CONSUMER FINANCE OF THE CREDIT INSTITUTIONS

Nguyen Trong Quynh Chau, Nguyen Ngoc Chanh

Bank credit is a reliable channel for capital needs, including consumer demand. Consumer loans are an important source of financing for consumers to meet their daily needs. This study analyzes the situation of consumer lending activities at credit institutions through statistical and analytical methods. Thereby, the authors propose a number of solutions to enhance consumer lending activities at credit institutions.

Keywords: Credit, banking operation, consumer financing, consumer credit

Ngày nhận bài: 20/12/2019

Ngày hoàn thiện biên tập: 16/1/2020

Ngày duyệt đăng: 20/1/2020

Đặt vấn đề

Ngày nay, khi xã hội ngày càng phát triển, đời sống ngày càng được nâng cao thì nhu cầu của con người cũng ngày càng đa dạng hơn, khách hàng đòi hỏi nhiều hơn về các sản phẩm dịch vụ ngân hàng. Để đáp ứng nhu cầu của khách hàng, trở thành ngân hàng bán lẻ là hướng đi các ngân hàng thương mại Việt Nam đã và đang tích cực hướng tới. Ngân hàng bán lẻ là ngân hàng cung cấp các dịch vụ trực tiếp cho doanh nghiệp, hộ gia đình và các cá nhân, với quy mô các khoản giao

dịch nhỏ, như: Tiền gửi tiết kiệm, tài khoản ATM, cho vay thế chấp, cho vay tiêu dùng cá nhân.

Thị trường dành cho ngân hàng bán lẻ tại Việt Nam hiện nay là thị trường hiện hữu và sinh lời, không còn ở dạng tiềm năng. Thêm vào đó, cùng với sự phát triển của nền kinh tế thị trường, các sản phẩm, dịch vụ tiêu dùng đang ngày càng trở nên phong phú, đa dạng và phù hợp với nhu cầu của người mua. Tuy nhiên, với mức thu nhập như hiện nay, phần lớn người tiêu dùng không thể chi trả cho tất cả các nhu cầu mua sắm cùng lúc, đặc biệt là các vật dụng đắt tiền. Do đó, việc thực hiện hoạt động cho vay tiêu dùng một mặt giúp các tổ chức tín dụng (TCTD) có thể tạo nên sự hòa hợp giữa cung và cầu tiêu dùng, mặt khác lại có thể giải quyết tốt được nhiệm vụ kích cầu tiêu dùng của nền kinh tế.

Cơ sở lý thuyết

Cho vay tiêu dùng là các khoản cho vay nhằm tài trợ cho nhu cầu chi tiêu của người tiêu dùng, bao gồm cá nhân và hộ gia đình. Các khoản cho vay tiêu dùng là nguồn tài chính quan trọng giúp người tiêu dùng có thể trang trải các nhu cầu cuộc sống như: Nhà ở, phương tiện đi lại, tiện nghi sinh hoạt, học tập, du lịch, y tế...

Đặc điểm của cho vay tiêu dùng là: Số lượng các món vay thường rất lớn, nhưng giá trị khoản vay lại mang tính chất nhỏ lẻ, phân tán; Các khoản vay tiêu dùng thường có độ rủi ro tương đối cao; Nhu cầu vay tiêu dùng có tính nhạy cảm theo chu kỳ; Lãi suất cao và mang tính cứng nhắc, ấn định; Chi phí cho vay tiêu dùng khá lớn; Lợi nhuận thu về từ cho vay tiêu dùng là đáng kể.

Lợi ích của cho vay tiêu dùng đối với các TCTD là nâng cao khả năng cạnh tranh. Đây là một trong những dịch vụ tài chính giúp các TCTD mở rộng

HÌNH 1: LỢI ÍCH CHO VAY TIÊU DÙNG

STT	Lợi ích
1	Giúp nâng cao cơ hội tiếp cận nguồn vốn tài chính ưu đãi cho người dân, đặc biệt là những người dân có thu nhập thấp hay nhóm khách hàng dưới chuẩn thường bị từ chối bởi các ngân hàng thương mại truyền thống
2	Gia tăng sự hiểu biết về tài chính cho các nhóm khách hàng mới, đó là các tầng lớp dân cư ít tiếp cận các dịch vụ ngân hàng. Từ đó, giúp họ quản lý tốt hơn các giao dịch tài chính cá nhân, cũng như tạo nền tảng để họ có thể sẵn sàng sử dụng các dịch vụ tài chính khác bao gồm các dịch vụ ngân hàng truyền thống
3	Làm giảm nhu cầu đối với các dịch vụ tín dụng phi chính thức, hạn chế cho vay nặng lãi, “tín dụng đen”, làm trong sạch và ổn định thị trường tài chính
4	Giúp kích cầu tiêu dùng từ đó góp phần làm tăng sản lượng và tạo thêm các cơ hội việc làm, đóng góp vào tăng trưởng kinh tế của quốc gia
5	Góp phần cải thiện chất lượng cuộc sống của người dân và gia tăng công bằng xã hội qua các giải pháp tài chính chính thống

Nguồn: mcredit.com.vn

đối tượng khách hàng, giúp đa dạng hóa hoạt động kinh doanh, nhờ vậy nâng cao thu nhập và phân tán rủi ro cho ngân hàng.

Đối với người tiêu dùng, cho vay tiêu dùng được hưởng những điều kiện sống tốt hơn, được hưởng những tiện ích trước khi tích lũy đủ tiền. Đối với nền kinh tế, cho vay tiêu dùng có vai trò quan trọng trong việc kích cầu, thúc đẩy sản xuất phát triển, tạo nguồn vốn trong khu vực sản xuất trong nước...

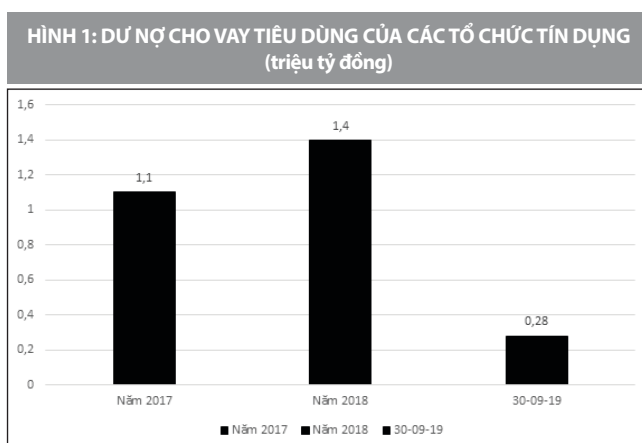
Phương pháp và dữ liệu nghiên cứu

Nghiên cứu tiến hành đánh giá tổng quan hoạt động tín dụng, cho vay tiêu dùng trên phương diện lý thuyết, phân loại, đặc điểm và các nhân tố ảnh hưởng đến khả năng mở rộng cho vay tiêu dùng của các TCTD.

Nhóm tác giả sử dụng phương pháp thống kê phân tích và tổng hợp tình hình hoạt động cho vay tiêu dùng tại các tổ chức tín dụng trong giai đoạn từ năm 2017 đến 30/09/2019 nhằm tìm ra những mặt hạn chế cũng như những mặt tích cực của hoạt động cho vay tiêu dùng tại các TCTD.

Kết quả và thảo luận

Phân tích tình hình cho vay tiêu dùng tại các TCTD cho thấy:

Nguồn: Tổng hợp số liệu thống kê thường niên của Ngân hàng Nhà nước

- Xét về dư nợ cho vay tiêu dùng: Những năm gần đây, sau khi trang trải các chi phí sinh hoạt thiết yếu, người tiêu dùng Việt Nam đã sẵn sàng hơn trong việc mua sắm các mặt hàng có giá trị lớn như sản phẩm công nghệ mới hoặc các kỳ nghỉ/du lịch, nhằm nâng cao chất lượng cuộc sống... Đó là những yếu tố thúc đẩy tín dụng tiêu dùng phát triển tại các TCTD.

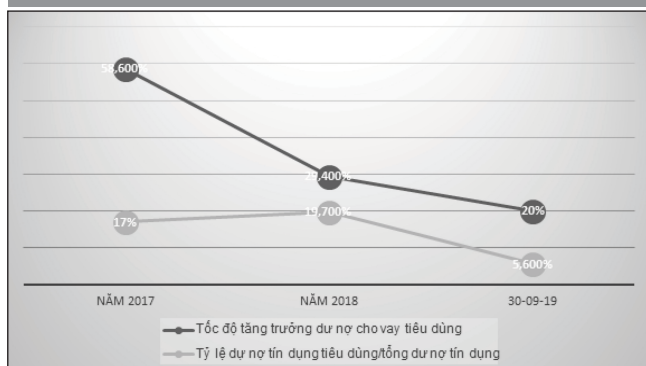
Theo đó, dư nợ cho vay tiêu dùng của các TCTD đã tăng từ mức 1,1 triệu tỷ đồng (năm 2017) lên 1,4 triệu tỷ đồng (năm 2018) và đạt 1,68 triệu tỷ đồng (tính đến 30/09/2019) (Hình 1). Trong bối cảnh tiêu dùng tăng trưởng tốt, sự dịch chuyển của hành vi người tiêu dùng, nguồn tín dụng tiêu dùng đã hỗ trợ mạnh mẽ nhu cầu vay vốn mua nhà, ổn định chỗ ở và mua sắm các phương tiện giao thông, cũng như các thiết bị gia đình thiết yếu của người dân.

- Xét về tốc độ tăng trưởng dư nợ cho vay tiêu dùng: Thu nhập của người dân Việt Nam ngày càng tăng cao nhờ nền kinh tế ổn định và mức sống tăng dần theo độ tuổi. Đặc biệt, giới trẻ luôn có mong muốn được trải nghiệm và sử dụng những dịch vụ, hàng hóa chất lượng cao. Thay vì trước đây phải tích lũy một khoản tiền nhất định mới bắt đầu chi tiêu, bây giờ người dân đã có rất nhiều kênh tài chính uy tín để nhận hỗ trợ cho các nhu cầu tiêu dùng. Đây chính là điều kiện để cho vay cá nhân phát triển và trở thành xu hướng mới trong xã hội. Các TCTD bám sát nhu cầu vay vốn cho hoạt động sản xuất kinh doanh, tiêu dùng của người dân nhằm đáp ứng kịp thời nhu cầu tín dụng phục vụ phát triển kinh tế - xã hội ở các địa phương, người dân. Tín dụng tiêu dùng ngày càng có vai trò quan trọng khi tỷ trọng tín dụng tiêu dùng trong tổng tín dụng cho nền kinh tế đã tăng từ mức 17% (năm 2017) lên 19,7% (năm 2018) và đạt 5,6% (tính đến 30/09/2019).

Nhìn lại tình hình hoạt động cho vay tiêu dùng trong thời gian gần đây, có thể điểm qua những kết quả tích cực sau:

Thứ nhất, dư nợ cho vay tiêu dùng không ngừng tăng cao qua các năm nhưng chất lượng tín dụng

HÌNH 2: TỐC ĐỘ TĂNG TRƯỞNG DỰ NỢ CHO VAY TIÊU DÙNG VÀ TỶ LỆ TÍN DỤNG TIÊU DÙNG/TỔNG DỰ NỢ TÍN DỤNG CỦA CÁC TỔ CHỨC TÍN DỤNG

Nguồn: Tổng hợp số liệu thống kê thường niên của Ngân hàng Nhà nước

vẫn luôn được đảm bảo. Cho vay tiêu dùng là một hoạt động chứa nhiều rủi ro, tuy nhiên đối với các TCTD thì nợ quá hạn tiêu dùng tương đối thấp, vẫn nằm trong mức độ an toàn. Điều này thể hiện phần nào năng lực của các cán bộ tín dụng trong việc thẩm định và quản lý rủi ro trong tín dụng tại các TCTD.

Thứ hai, dư nợ cho vay tiêu dùng qua các năm luôn nằm ở mức tăng trưởng cao, thể hiện xu hướng ngày một mở rộng hoạt động này trong tương lai. Sự tăng lên về số lượng khách hàng đến với ngân hàng cũng như dư nợ trong lĩnh vực này đã góp phần thực hiện chính sách đa dạng hóa sản phẩm, đa dạng hóa khách hàng của ngân hàng.

Thứ ba, sự tăng trưởng về hoạt động cho vay tiêu dùng góp phần nâng cao hình ảnh và khả năng cạnh tranh của các TCTD. Cho vay tiêu dùng có ưu điểm là phục vụ cho một số lượng lớn khách hàng, do đó nếu như khách hàng thỏa mãn về dịch vụ được cung cấp họ sẽ tin tưởng và sẽ trở thành những người quảng bá hình ảnh cho ngân hàng hiệu quả nhất.

Thứ tư, cho vay tiêu dùng góp phần đa dạng hóa sản phẩm, phân tán rủi ro cho các TCTD, nâng cao khả năng cạnh tranh trên thị trường.

Bên cạnh những kết quả tích cực, vẫn còn một số hạn chế đối với hoạt động cho vay tiêu dùng của các TCTD hiện nay:

Một là, hoạt động cho vay tiêu dùng tại các TCTD chưa tạo ra được một sản phẩm đặc trưng hay một hình ảnh riêng biệt.

Hai là, hoạt động cho vay khi không tuân thủ đúng theo trình tự của quy trình cho vay, xảy ra tình trạng “nhảy bước” đã tạo lỗ hổng cho những cá nhân vay vốn với chủ đích không lành mạnh có cơ hội lừa gạt, chiếm dụng vốn của các TCTD.

Ba là, tuy mức lãi suất cho vay tiêu dùng đã phù hợp hơn với mặt bằng chung của toàn ngành Tài chính - ngân hàng, nhưng nhìn chung vẫn còn khá cao. Người đi vay thường ngại với mức lãi suất mà các TCTD đưa ra và

“gồng mình” chạy lãi khi đến hạn trả nợ. Lãi suất cao dễ kéo theo nợ quá hạn tăng cao, đối với những khoản vay nhỏ chỉ vài chục triệu đồng thì việc trả lãi dễ dàng hơn nhưng với những khoản vay lớn, việc lãi suất cho vay cao sẽ gây ra không ít khó khăn cho khách hàng.

Kết luận

Phát triển cho vay tiêu dùng đã trở thành mục tiêu quan trọng đối với các TCTD trong điều kiện kinh tế khó khăn hiện nay. Phát triển cho vay tiêu dùng là biện pháp hữu hiệu để đa dạng hóa các dịch vụ tài chính, là một xu thế tất yếu cho những lợi ích thiết thực mà cho vay tiêu dùng mang lại. Nâng cao hiệu quả cho vay tiêu dùng là một vấn đề không mới nhưng là nội dung được nhiều người quan tâm, đặc biệt đối với việc nghiên cứu về phát triển dịch vụ tín dụng tiêu dùng ở Việt Nam ngày nay.

Trong thời gian tới, các TCTD cần thận trọng trong hoạt động cho vay, đổi mới công nghệ, kết hợp các hoạt động học tập, trao đổi kinh nghiệm với nhau, rút gọn các thủ tục hành chính phức tạp... Hoạt động sản xuất kinh doanh cần đặt trên cơ sở giữ vững các thiết chế an toàn làm mục tiêu xuyên suốt, đề cao vai trò kiểm tra giám sát các hoạt động kinh doanh, mọi hoạt động kinh doanh phải gắn liền với hoạt động phòng chống rủi ro, thường xuyên duy trì thanh khoản cao. Giữ vững chữ tín đối với khách hàng, xây dựng và gắn kết các dịch vụ tài chính ngân hàng trong dân cư và các thành phần kinh tế, từ đó, các TCTD sẽ ngày càng phát triển và vươn xa hơn nữa.

Tài liệu tham khảo:

1. Nguyễn Đăng Dờn và nhóm tác giả (2011), *Nghiệp vụ ngân hàng thương mại*, NXB Thống kê;
2. Nguyễn Văn Tiến (2010), *Giáo trình Quản trị rủi ro trong kinh doanh ngân hàng*, NXB Thống kê;
3. Sử Đình Thành, Vũ Thị Minh Hằng (2008), *Nhập môn Tài chính – Tiền tệ*, NXB Lao động - Xã hội;
4. Trầm Thị Xuân Hương và nhóm tác giả (2013), *Giáo trình Nghiệp vụ ngân hàng thương mại*, NXB Kinh tế TP. Hồ Chí Minh;
5. Lam Giang (2019), *Ngân hàng đẩy cao tăng trưởng cho vay phục vụ đời sống*, Thời báo Kinh tế Việt Nam;
6. Quỳnh Trang (2019), *Cho vay tiêu dùng: Đích đến là đẩy lùi tín dụng đen*, Thời báo Ngân hàng;
7. Phong Hiếu (2018), *Chuyển động mới trên thị trường cho vay tiêu dùng*, Thời báo Kinh tế Sài Gòn.

Thông tin tác giả:

ThS. Nguyễn Thị Quỳnh Châu, ThS. Nguyễn Ngọc Chánh
 Trường Đại học Văn Lang
 Email: nguyenthiquynhchau@vanlanguni.edu.vn
 nguyenngocchanh@vanlanguni.edu.vn